

Verslag workshop #2: Kansen met natuurlijke oplossingen

Sessietrekkers: Bas Roels (WWF), Alphons van Winden (Bureau Strooming), Gijs van Zonneveld (ARK Natuurontwikkeling), Jos de Bijl (Bureau Strooming), Rens Ampting (student TU Delft)

In de workshop 'Kansen met natuurlijke oplossingen' presenteerden de in de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers samenwerkende natuurorganisaties vier natuurlijke oplossingen voor water gerelateerde problemen. Bas Roels (WWF) gaf namens de coalitie een aftrap: 'Oplossingen voor wateroverlast, droogte, klimaatadaptatie en meer, heel vaak kan daaraan gewerkt worden en tegelijk de natuur versterkt worden. Overtuigende voorbeelden zijn ruimte voor de rivier, wateropvang in de Onlanden stroomopwaarts van Groningen, natuurlijke vooroevers en kwelders die dijken sterker maken en natuurlijke veenvernatting waarmee CO2 wordt opgeslagen. Water verbindt dus op die manier opgaven.'

Doel van de workshop was verbinden met elkaar op dit thema, als professionals werkzaam in het veld. Want dat is nodig zolang het toepassen van natuurlijke oplossingen, ondanks alle goede voorbeelden, nog niet de norm is. Dat lijkt vaak het resultaat te zijn van onder meer kennisgebrek, een algemene traagheid en cultuur.

Ruimte voor middenafvoeren

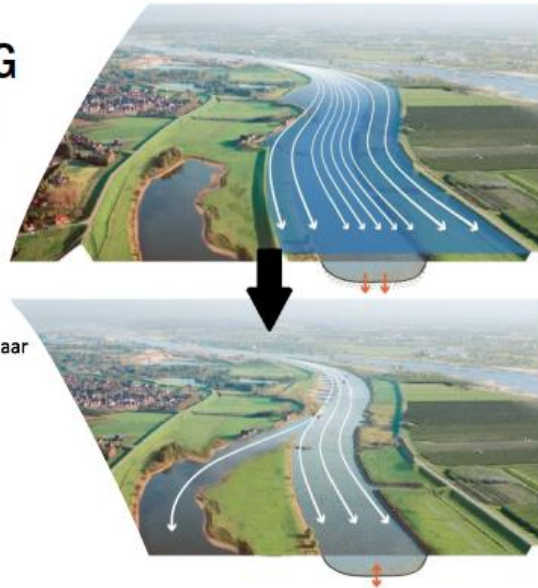
Alphons van Winden van Bureau Strooming presenteert een nieuw idee wat de bevaarbaarheid en natuurontwikkeling in het rivierengebied tegelijk kan verbeteren. Dit is in het kader van het plan Ruimte voor Levende Rivieren uitgewerkt. Met het slim aanleggen en ontwerpen van stromende nevengeulen, die essentieel zijn voor de ecologie, kan de bodemerosie in het zomerbed vertraagd worden of zelfs omslaan in enige sedimentatie zonder afbreuk te doen aan de vaardiepte. Rivierkundige analyses uitgevoerd door HKV laten zien dat het een veelbelovend concept is.

Zo creëren we sterke randvoorwaarden voor de binnenvaart, als toekomstige duurzame CO2 neutrale vervoersmodaliteit en als motor voor natuurontwikkeling. Vanuit het publiek wordt aangegeven dit een interessant idee is en dat het al in het kader van het Integraal Rivier Managementprogramma bekeken en bestudeerd wordt.

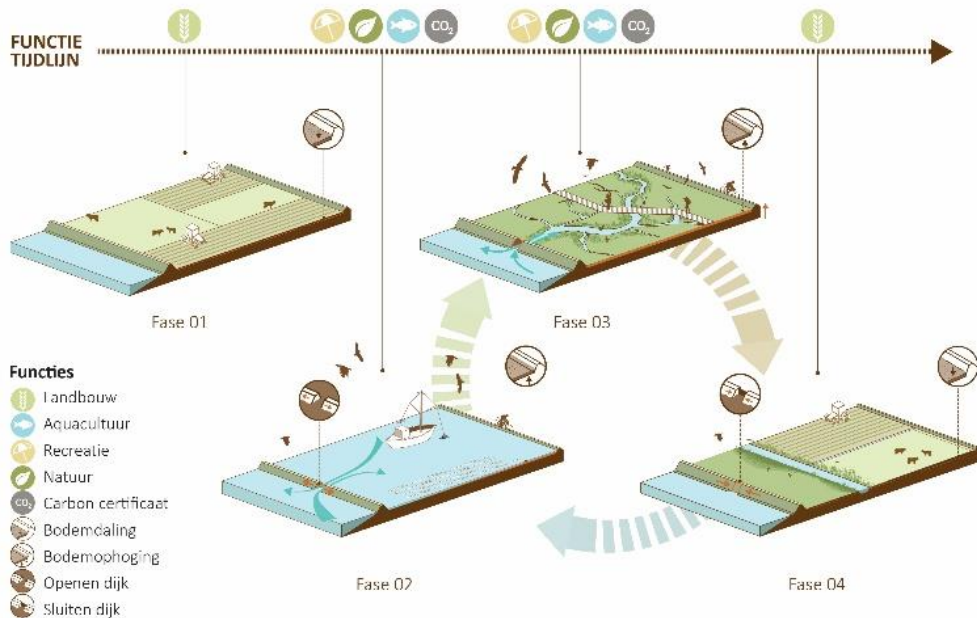
INTEGRALE OPLOSSING TEGEN BODEMEROSIE

- Sinds normalisatie in 19^e eeuw
- Inslijting agv concentratie water in zomerbed
- Zich zelfversterkend proces
- **Oplossing: maak uiterwaarden beter doorstroombaar**
 - Nevengeulen tbv lage en middelbare afvoeren
 - Verwijder zomermeden tbv de hogere afvoeren

Dubbele dijken

Gijs van Zonneveld van ARK Natuurontwikkeling neemt ons mee naar de dubbele dijken. Een nu door het NIOZ geanalyseerde hoogwaterveiligheidsstrategie waarmee in de delta en wadden ook ruimte ontstaat voor het behoud en herstel van getijdennatuur, zelfs met zeespiegelstijging. Dit blijkt op veel plekken te kunnen en de businesscase is veel gunstiger dan de huidige praktijk van hoge dijken zonder vooroevers. En dat terwijl het land ermee gaat meegroeien met de zee en dus naar de toekomst toe echt helpt om ons weerbaarder te maken.

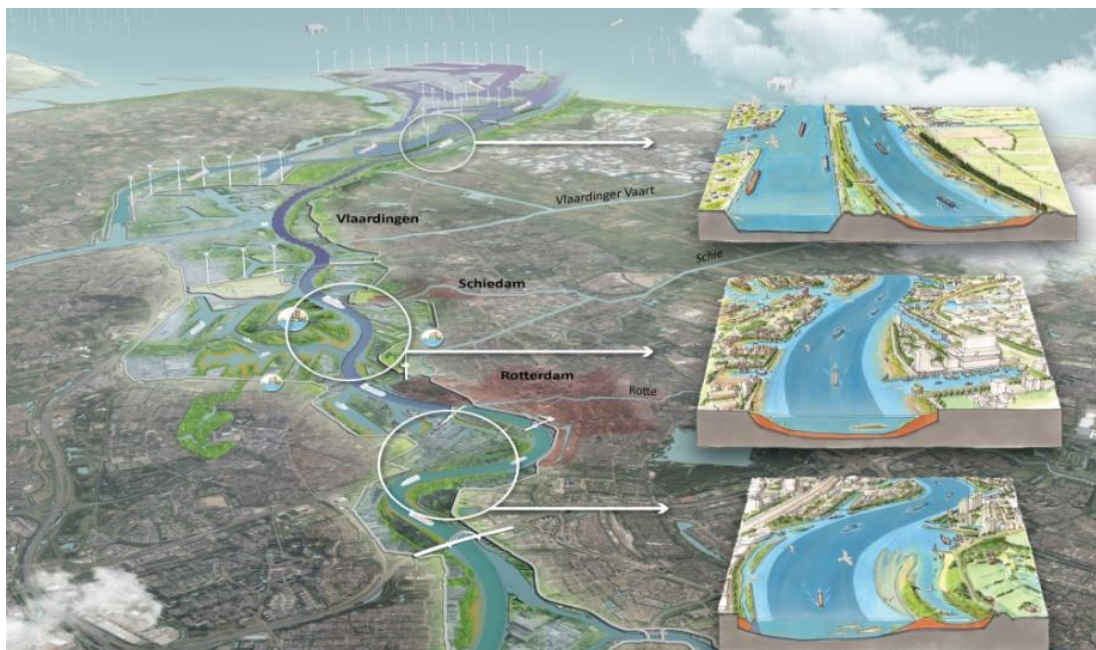
Vanuit het publiek komen vragen over of ook woningbouw hier een plek in kan vinden en hoe de businesscase voor de voedselproductie eruitziet. Woningbouw lijkt zeker een interessante optie die nader bekeken moet worden. In de Hoeksche Waard en op Goeree Overflakkee lopen al concrete gebiedsontwikkelingen waarmee daar onderzoek naar gedaan wordt. Iedereen die daarop wil aanhaken is meer dan welkom. De businesscase voor de voedselproductie willen we graag

onderzoeken. Zou de netto landopbrengst op langere termijn toenemen of afnemen met dubbele dijken t.o.v. een business as usual scenario?

Verondiepen Nieuwe Waterweg

Het steeds dieper maken van de Nieuwe Waterweg is goed voor de scheepvaart maar niet voor de natuur en zoetwatervoorziening. Want het zoute water dringt daardoor steeds verder naar binnen. Dat wordt nu bestreden door zo veel mogelijk afvoerdebiet van de Rijn over de Nieuwe Waterweg af te voeren. Dat gaat ten koste van zoetwater voor elders zoals het Haringvliet waar het rustig naar zee zou kunnen stromen om een natuurlijke zoet-zout gradiënt in stand te houden voor trekvis en ecologie. Ook de oevers van de Nieuwe Waterweg worden steeds steiler, onnatuurlijker en minder aantrekkelijk voor bewoners.

Wat nou als we dat omkeren en de Nieuwe Waterweg laten verondiepen? Dat doet de natuur vanzelf. Is dat dan een probleem? De haven verandert toch al, verplaatst naar het westen en fossiele industrie verdwijnt, schepen kunnen minder diep worden. Zo'n geleide transitie zou dan misschien best wel passend zijn en passen in een klimaatadaptatiestrategie waarin natuur en de leefbaarheid, met meer groen in de stad, verbeteren. [Lees er hier meer over.](#)

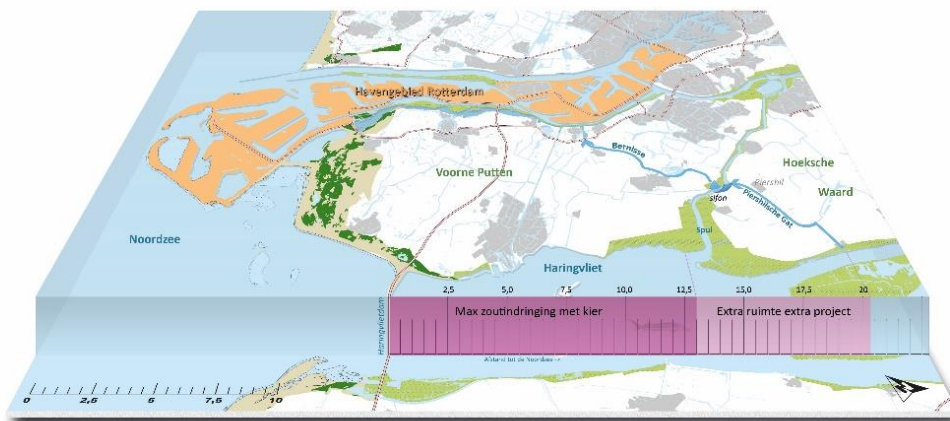
Deelnemers aan de workshop reageren dat dit wel een heel vergaand visioen is maar daardoor ook nuttig kan zijn om het denken en praten over klimaatadaptatie in het juiste frame te krijgen. We moeten naar paradigmaverandering durven te kijken (functie volgt peil, echt systeemverandering), want die zullen nodig zijn en zichzelf ook vanzelf aandienen. Inspirerende concepten helpen daarbij. Ook komt de suggestie om de stakeholders in een vroeg stadium te betrekken.

Natuurlijkere zoetwaterinfrastructuur

Jos de Bijl van Bureau Strooming laat zien hoe we ons zoetwater op plekken uit het watersysteem halen die van nature helemaal niet zoet zijn. En die dat met zeespiegelstijging naar de toekomst ook niet meer zullen zijn. Wat levert het op als je dat probleem benadert vanuit een houding waarin je dat accepteert en zoekt naar oplossingen? Wat als je het zelfs omarmt, omdat er voor behoud en herstel van deltanatuur juist ook meer zoet-zout overgangen nodig zijn, en het zoute water laat komen?

Dan blijken er veel mogelijkheden om door de grote aanvoer van water die Nederland via de Rijn kent, ook in droge periodes, toch de zoetwatervoorziening op peil te houden. Door meer stroomopwaarts in te nemen, te bufferen en oude waterlopen weer natuurlijk te laten afstromen. Voor het hoofdwatersysteem is die strategie met het laatste Deltaprogramma zelfs omarmd en die wordt nu lerend geïmplementeerd. Voor het Haringvliet zou dat de stap naar herstel van dynamische delta condities kunnen betekenen. Op kleine schaal kunnen dan in de Hoeksche Waard en op Goeree Overflakkee ook nieuwe aanvoerroutes worden uitgerold. De plannen zijn er al.

Deelnemers aan de workshop vragen zich af wie hier dan anders moet gaan denken. En of watervragers zoals waterschappen dan niet sleutel in handen hebben om natuurherstel in de delta te realiseren in samenhang met hun primaire taken, zoals het waarborgen van duurzame zoetwatervoorziening?

Reflectie van de volgende generatie

Rens Ampting student aan de TU Delft geeft zijn reflectie op de workshop en in hoeverre er verbinding wordt gemaakt met jongeren. Hij vraagt de natuurorganisaties hoe die daaraan werken. Dat wordt gedaan door veel stageplekken aan te bieden en colleges te geven maar ook door actief initiatieven op te zetten zoals Delta Talent en bij te dragen aan Delta Futures Lab bijvoorbeeld. Rens vindt de ideeën interessant en ziet dat ze wel echt lange termijn belang en perspectief pakken maar actieve betrokkenheid van jongeren daarbij is misschien nog minder ontwikkeld. Daarvoor kijkt hij ook naar het deltaprogramma dat daar misschien meer aan kan/moet doen.

Relevante links

- <http://www.klimaatbuffers.nl/>
- <https://www.wwf.nl/wat-we-doen/actueel/blog/bas/maak-natuur-bondgenoot>
- <http://www.levenderivieren.nl/>
- <https://www.wwf.nl/wat-we-doen/actueel/nieuws/dubbele-dijken-veilige-natuurlijke-goedkopere-oplossing>
- <https://www.ark.eu/nieuws/2021/minder-zout-en-meer-natuur-door-ondiepere-rijnmonding>
- <https://flowsplatform.nl/#/toon-ambitie-voor-zoet--zout-en-zalm--1587541228505>
- <https://www.deltatalent.nl/>

Neem voor meer informatie contact op met Bas Roels via broels@wwf.nl / 0653911994.